

B. W.

"Istorija stroitelnoj tiechniki", pod red. W. F. Iwanowa, Leningrad-Moskwa 1962; "Istoria stroitelnoj tiechniki i architektury", M. G. Miłosławskij, Moskwa 1964 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/3, 285-286

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jednak [...]". „Darwin urodził się w tym samym dniu, w którym w odległości 4000 mil, w Kentucky, przyszedł na świat Abraham Lincoln“.

Te „opowieści o życiu“, tworząc jakąś sagę rodu twórców współczesnej wiedzy, są jednak bardzo interesujące. Jeśli nie wnoszą wiele nowego, systematyzują i porządkują pojęcia i wiadomości. *Encyklopedia biograficzna*, popularnie ujęta historia rozwoju nauki i wiedzy takiej, jak ją widzi Asimov, jest więc dziełem pożytecznym w każdej bibliotece. Wybacza się jej nawet pewne niedociągnięcia natury redakcyjnej, szczególnie widoczne w obszernym, ale jedynym indeksie, jednocześnie rzeczowym i nazwisk. Indeks ten stanowi ważną pozycję, służy bowiem również za spis haseł, bardzo istotny i potrzebny przy skomplikowanym układzie chronologicznym. Tymczasem jego forma nie tylko nie sprzyja osiągnięciu jasnego obrazu, ale wręcz przysparza trudności przy posługiwaniu się *Encyklopedią*.

Helena Ostromęcka

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Istorijsa stroitielnoj techniki. Praca zbiorowa pod redakcją W. F. Twanowa. Gosudarstwiennoje izdatielstwo literatury po stroitielstwu, architektury i stroitielnym materiałom. Leningrad—Moskwa 1962, ss. 560, ilustr. 375.

M. G. Miłosiłowski, *Istorijsa stroitielnoj techniki i architektury*. Izdatielstwo „Wysszaja Szkoła“, Moskwa 1964, ss. 246, ilustr. 137.

Zgodnie z tytułem autorzy *Historii techniki budowlanej* wyeliminowali z pracy zagadnienia historii sztuki w zakresie architektury, rzeźby i malarstwa, koncentrując się na sprawach technicznych rozpatrywanych w rozwoju historycznym. Brali przy tym pod uwagę, że na postęp techniki w poszczególnych epokach wpływa zarówno rozwój matematyki, fizyki, mechaniki i innych nauk, jak i czynniki polityczne, ekonomiczne, społeczne itp.

Ująwszy w rozdziale pierwszym całość zagadnień techniki budowlanej od budowy pierwotnego człowieka do XVII w., w następnych rozdziałach autorzy rozpatrują kolejno zagadnienia robót ziemnych, budowy fundamentów, konstrukcji drewnianych, kamiennych, metalowych od XVIII w. do czasów najnowszych. Ostatnie rozdziały poświęcone są konstrukcjom żelbetowym, technice robót wykończeniowych oraz urządzeniom sanitarnym. Na zakończenie każdego rozdziału podana jest podstawowa literatura przedmiotu.

Jest to pierwsza tego typu praca, jaka ukazała się w ZSRR; podsumowuje ona przede wszystkim ogromne doświadczenia wynikające z dużego rozmachu budowlanego tego kraju oraz ukazuje osiągnięcia w zakresie szeroko tam stosowanej mechanizacji robót budowlanych. Rozwój techniki w innych krajach przedstawiony jest bardzo skrótowo, szczególnie w zakresie najnowszych jej osiągnięć. Tak np. w rozdziale 7 omówienie techniki światowej zajęło trzecią część podrozdziału *Rozwój żelbetu po II wojnie światowej*, podczas gdy dwie trzecie rozdziału dotyczą osiągnięć ZSRR, którym prócz tego poświęcono cały następny podrozdział.

Korzystanie z książki jest nieco utrudnione przez brak skorowidza rzeczowego, indeksu nazwisk i spisu ilustracji.

Książka jest podręcznikiem dla szkół wyższych, może jednak zainteresować również inżynierów interesujących się historią techniki budowlanej.

Praca M. G. Miłosiłowskiego przeznaczona jest dla uczniów techników budowlanych i architektonicznych. Obejmuje więc nie tylko zagadnienia techniki budowa-

nej, lecz także problemy kompozycji i stylu najbardziej doniosłych pomników architektury (mieszkalnej, przemysłowej, kultowej) budowanych od starożytności do współczesności.

Układ książki opiera się na ogólnej periodyzacji historycznej, obejmującej dla każdego okresu zagadnienia architektoniczne i budowlane ujęte kompleksowo, ilustrowane zdjęciami najważniejszych obiektów i wykresami technicznymi. Ograniczone, zgodnie z przeznaczeniem pracy, rozmiary nie pozwoliły autorowi na szersze opracowanie materiału, jednakże jako kompedium wstępnie informujące o poruszanych zagadnieniach książka może odegrać pozytywną rolę.

B. W.

Mieczysław Radwan, *Starożytne hutnictwo świętokrzyskie. Metody badań i wyniki*. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Kraków 1966, ss. 54, ilustr. 54 (wydawnictwo powielone).

Jako zeszyt 57 serii *Rozprawy*, wydawanej przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie w ramach jej „Zeszytów Naukowych“, ukazała się polska wersja referatu opracowanego przez doc. M. Radwana na sympozjum poświęcone dawnej technice hutnictwa żelaznego XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki i ogłoszonego w wersji francuskiej w „Organonie“¹. Wersja polska posiada tekst nieco rozszerzony przy dość znacznie zwiększonej liczbie ilustracji i przypisów.

Pierwsza część referatu zawiera zwięzłe podsumowanie metod badawczych stosowanych przy pracach nad starożytnym hutnictwem świętokrzyskim: sposobów rejestracji piecowisk i ich umiejscawiania metodami geofizycznymi, sposobów odstawiania piecowisk, rozpoznawania złóż rudy, badania grąpi, analizy paliwa, oceny znalezionych fragmentów ceramiki, a także wytopów doświadczalnych. Druga część referatu podaje równie zwięzłe zestawienie uzyskanych dotychczas wyników co do liczby i chronologii piecowisk, wskaźników techniczno-ekonomicznych produkcji, liczebności załogi i podziału pracy. Czytelnicy „Kwartalnika“ byli regularnie informowani o pracach nad dawnym hutnictwem świętokrzyskim w kolejnych doniesieniach oraz w sprawozdaniach z corocznych sesji Zespołu Historii Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewniczej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN², ostatnio ogłoszona broszura dostarczy im jednak zwartego, syntetycznego przeglądu tych najważniejszych polskich badań w zakresie historii techniki, jakich dokonano w ciągu ostatniego dziesięciolecia.

E. O.

Loren Mackinney, *Medical Illustrations in Medieval Manuscripts*. Wellcome Historical Medical Library, London 1965, ss. XVII+263.

Autor poświęcił 30 lat badaniu lekarskich manuskryptów znajdujących się we wszystkich wielkich zbiorach Europy i Stanów Zjednoczonych. Min. korzystał

¹ M. Radwan, *Méthodes appliquées en Pologne dans les recherches sur la sidérurgie ancienne des Monts Sainte-Croix*. „Organon“, 1965, t. 2. Por. również sprawozdanie z XI Kongresu w nrze 1—2/1966 „Kwartalnika“, s. 167. Zdziwienie budzi, że w omawianym wydawnictwie AGH nie ma żadnej wzmianki ani o wygłoszeniu referatu doc. M. Radwana na Kongresie, ani o druku jego francuskiej wersji w „Organonie“.

² Por. np.: M. Radwan, *Dalsze próbne wytopy w piecykach dymarskich typu świętokrzyskiego*. „Kwartalnik“, nr 3—4/1964 oraz sprawozdanie z kolejnej sesji Zespołu w niniejszym numerze, s. 306.